

F O A T A

pentru

MINTIRI, ANIMA SI LITERATURA.

Nr. 28.

MERCURIU, 15. IULIU

1853.

PREDICA

Dhui prof. de teol. Petru Radu, spusa in bescric'a catedr. rom. din Aradu cu ocaziunea solennei intrarii in diecesea Aradana a Presantiei Sale Domnului episcopu Procopiu Vacicovicinu.

(Capetu.)

Inse eu dicu catra Maria Ta cuvintele scripturei in saptele Apost. c. 20: „Priveghiatara spre voi si spre tota turma intru care v'au pus Duhul sanct pe voi, ca se pasceti beserica lui Ddieu, care o au castigat cu sangele seu.“ Pre Maria Ta teau commendat Domnul, te au ales episcopii, teau intarit Imperatul si acum teau pus Duhul sanct episcop se pasci beserica lui Ddieu si aceasta pascere dupa cum dice Pavel apost.: este se dobendesci pre toti facundute tuturor tote, care acelasi Pavel asia tal-cuésce mai pre larg, „ate bucura cu cei ce se bucura, si a plange cu cei ce plang,“ si acesta Marie Eppe este acea insusire episcopieasca, care tote mai sus disele in sine le cuprinde. — Sciu eu Maria Ta Dle Eppe ca trecutati vieatia viu au documentat ca ai fi chiamat la mai nalta chiamare, de cat care lasasi in Sirmiu, pamentulu candva a strabunilor nostri, unde deaca altucum nu in scientificele ocupatiuni ai pastrat si contestat strebunele sentimente in peptuti, ca in peptul unui stranepot batator, sciu si acea ca intre prepusii manastirilor de religiunea nostra in Sirmiu ai fost acela, pre care si inimici teau laudat dupa cum meritasi, sciu si am vedut, ca dela casa, a caria cap fusesi, nu sau dus seracul ne vedut, ne daruit si gol, nu asupritul ne mangaet, nu literatul ne'ndulcit deso cietatea Mariei Tale, nu ospe ne'ndestulat; Maria Ta ai fost acela caruia nu au sciat stinga ce au facut drepta sciu si sunt convins ca pena in presentul moment ai urmat disa mantuitorului: „Mai fericit este a da,

de cat a lua,“ in acelora brave insusire urmare pre dreptu pot acum descoperi Mariei Tale acele, ce jac in peptul clerului si creditiosilor diecesei Aradane, fiindu ca inima omeneasca din fine e asia didita in fragetul trup, cat dorurile, necadiurile si suferintiele sale mai usior le poate purta deca in sinul incredintului seu amic sau tata le poate versa; plangere diecesea Aradana Marie Dle Eppe, ca din timpurile de candu se didi resedintia in Gaiu din oferte creditiosilor sei romani nu avura povatitorin, nu parinte care pe samsa diecesei si creditiosilor ei ceva se fi facut afare de catedrala beserica. Si cu atata mai virtos plange si gelesce, cu cat, ne avendu institut clerical cu cuvenit edificiu indistrat, pe timpul revolutiunii trecute, si ce bine avu diecesa, acum il vede derapenat si 'ncenusata prefacut. Resedintia din Gaiu, Arad si Oradie numai cu sus laudatul interimal cap Patriciu Popescu avu norocire de asi recastiga episcopieasca resedintia presenta. Aceste nu poate se nu le planga aretandule Mariei Tale, ca Maria Ta venind si vediendu aceste ale diecesei bunuri ruinate, cu lacramile Marii Tale mangaindu diecesa spre nemuritorea pomenire ale reedifica se te'duri, ca cela ce tota vieatia spre comunul bine o petrecusi pene acuma. — Si deschilinit in semnata acea summa de bani, care antecesorul Mariei Tale deadreptu ca bani dela creditiosii diecesei, castigati pe samsa diecesei testata ao incasa si spre binele acelor creditiosi ao intrebuinti a ca bun parinte se ai bunetate si indurare. —

Si asia acum din aduncul doliului tredinduse diecesa Aradana acum se bucura inbratiosindute pre Maria Ta in sinul seu ca pre acela, care dupa prea'naltele Domnitorei Case Austriace inprivintia acestii diecese datele imperatesci decrete, ca Aradana diecesa ca romana pe viitoru se aiba tot

deauna episcop roman, pre carele in persóna Mariei Tale il si dobiindi, pre are cu atata il cuprinde mai cu dulci afecturi, ca numai natiunea romana é acea, care in limba sa materna cere norocire asi audi cultul seu divin, si in Maria Ta privesce pre capul seu religiunariu si tata roman, pre Archipastoriiu seu a caruia glas dupa limba materna il cunoșcu oile turmei cuventatoare, pre luminatoriu seu, care in aceeasi limba va se luminedie pre susupii sei; desi fusesi Maria Ta in Institut de parte de romania crescut, cu atata mai strebatatore é bucuria, cu care a Mariei Tale a o inmulti se si-lesce, ajunganduti doritul scop prin indurarea lui Ddieu, ca pre al seu fiu il are in sinul seu de unde au fost departat redimanduse pre disa de obste, ca sangele nu se face apa.

Primesce dare o mare archiereu cucernicul acest devotament din intimile inimilor clerului subordinat purces, ca clerul acestia diecese numai a cea fiasca rugare isi adauge la serbatórea acésta, ca se te'nduri alu inbratiosa cu legaturile adeverulu si dreptatii aparendul de lupii cei rapitori si sfasitorii pacii, carii pe caiea dreptatii toti se vor nimici, pe care purcediendu Maria Ta eu in numele clerului diecesan si a creditiosilor diecesei iti postescu din inima cucernica, ca inmultindutisa bucuria in sinul nóstru, prin a nostra bucurie Ddieu intru multi anni fericiți sete tie intreg, sanetos, intru dile 'ndelungate drept indreptandu cuventul adeverului lui Christos spre stergerea doliului, spre binele si fericitarea clerului si creditiosilor diece-sei nóstre Aradane.

Sfirsindusa cuventarea indata intonà chorul clerical aceste versuri:

Se traiésc'i striga tot romanul pept!

Tot fiul natiunei fideli si 'ntielept.

Pentru essamenulu concursualu.

La celea scrisa de corespondentele de lunga Urbea mare din 21. Iuniu a. c. (Nru. Gazetei 49) aflu cu cale a dice si eu, ca essamenulu concursualu, deponendu de catra preoti pentru capatarea unui beneficiu besericescu, ori si cum este felositoriu, ca prin acestu se potu curma multe abuse care pene acuma avea locu cu darea parochiiloru seu beneficiiloru preotiesci.

Din essperiintia este cunoscutu, cumca clerul

romanu de ritulu orientalu — unitu neunitu fara destinctiune — prin casatoria este ruditu si cuscritu cu multe familii, prin urmare nepotismulu é mai numerosu decatu la alte confesiuni, si asia la capatarea beneficielor preotiesci au fostu si este in usu — buna óra cum este ori unde, si la ori ce felu de officiu tocma si la mirenii; pentrua amor incipit ab ego. De cate ori teologii absoluti au trebuitu ani intregi se sia fara servitiu si parochia candu moralistii capata parochii, ba de multe ori acestia capata parochii mai bune decatu teologii, pentrua vedi ca nu era cu cuviintia a nebaga in sama nepotu sau rudeni'a unui barbatu demnu de consideratiune si meritatu, si teologulu lipsitu de patroni trebuia se rébde si astépte, si de cumva avea nenorocirea de a nu fi dotatul dela maic'a natura cu talentulu cantarii, era si mai nebagatu in sama.

Afara de practicarea nepotismului mai sunt inca si alte cause seu abuse, care numai prin asemenea essamene daca nu redica totu sa potu mai rari. Adese ori capatarea unei parochii era conditionata seu de voia poporului, ca una care are dreptu de asi alége pe pastorii sei sufletesci, seu de rescumperarea supra reedificatelor parochiale. Daca poporu nu vrea se primésca pe vreun teologu de parochu, nu i se putea face sila, ca se vatama dreptulu alegerii, prin urmare poporulu de multe ori — si mai totudeuna — condusu de alte interesse is alegia pe preotii sei. Ori ca era si reposatului seu parochu, ori ca cutare seu cutare — daca era mai multi concurrenti — apromitea, ca va fi indestulatu cu mai pucine venituri decatu alti, sau ca altu era mai gibaciu, de adamania pe popuru, sau pe reprezentantii lui cu vreo cateva cupsiore de rachiu ori ferii de vinu — acolo, vedi unde se face, vinn, seu se producea cu tota sciintia cantariloru besericesci. Daca nu era acestu feliu de impedimente, apoi fara indoiala, era casele pe fundul parochialu facute de repousatul parochu, acelea trebuia ori rescumperate prin concurinti, ori densii se sileau la o casatoria ne asteptata case capete cu nevast'a parochia, atunci adeca candu concurintele nu avea de unde si poporenii nu vrea a le rescumpera. Acestea, rele téte pe rendu se potu sterge prin essamine concursuale. Ca atunci ordinariatele episcopi nu vor avea manile legate in disputarea cu darea parochiiloru siindu odata lége esita dela In-gubegnu, pe cum avea in casurile in susu aduse legate. Sa intemplatu de multe ori aiei in patria

nóstra de juni teologi de frunte nu se putea pune în parochii nici prin ordinariatulu eppescu sau consistoriu, pentruca buna vointia acestora se intelnilia cu prejudetiu si cerbică poporului electivu; asia catu de multe ori dreptulu alegerii sau abusatu de catra poporu, ba cei mai multu iau fostu tocma stricaciu. Se nu cugete cineva ca asi si inimicu dreptului alegerii preotiloru, inse acésta are lipsa de reforma. Sa se propuna de catra scaunulu eppescu trei candidati de asemene categoriu, asemenea calificati si poporul sa aléga, sau poporul sesi aliaga trei candidati si eppia se denumésca pe unul de parochu, aru si celu mai simplu modru a essercitarei dreptului de alegere.

Se intielége ca parochia pentru care se faca concursu si se depune essamenu trebuie se fia ori salarisata, ori cu alte venituri mari dotata, se presupune ca concurrentii inca vor avé calitatele totu acelea, si totu din aseminea sciintia se voru essamina.

Mai apromite essamenulu si alte foloase pentru clerus. Din essperintia earasi invetiamu, ca multi preoti, tocma si teologi carii au fostu in scóla de talente mari si cu clasificatiune eminente, dupa ce esse la parochii afara, cu lunile ru mai apuca cartea de leptura afara de celea besericesci si danduse economiei séu speculetiunilor se facu forte indifrenti catra literatura, ei in locu se supraedifice pe fundamentulu pusu in scólej insusi fundamentele lase se se su rupe. De aici vine ca cea mai mare parte din preoti de si au de unde sunt indolenti, catu ne cum alte opere sciintifice se dee sesi acumpere si sa lége, dara nici macar o gazeta nu tiinu, din care bater progressulu in literatura cea noua romana, care totusi paséscce cu pasi mari inainte, selu pótă vidé si urma. Multi cugeta ca nici suntu datori se ceteasca si se invetia mai multu decatuit au invetiátu in scóla, ba unii sunt in acea opiniune, ca au invetiátu prea multu; de acea ori ce opere se dau afara sunt pentru dinsii de prisosu. Candu inse voru sci ca capatarea unui beneficiu preotiesc este legatu cu depunerea essamenului, atunci voru seutura mai adese ori cartiile cate le au din scóla de pulbere, le aru lege, voru studia inca acelea sciintie, care le au invatiátu in scóla, is voru aquira carti teologice si alte pentru perfectiunea morala si sciintifica, prin urmare se va sturni si gustulu spre literatura. Pana atunci, pana candu clerul nu va imbratiosia cu amore literatura,

nici ca se va face demnu de consideratiunea publica, nici pote fi luminatoriu turmei sale.

Pareca audu strigundu in gura mare, ca pena candu va avea clerulu a se lupta cu seracia si nu va fi dotat de la statu nu se pote pofti, ca sesi compare carti si sa se indeletniciasca numai cu literatura si sa neglige economia din care is trage via tia de adi pe mane. Scriitoriu acestoru renduri, care ca multi alti preoti are a se lupta cu multe lipse mai virtos din epoca revolutiunii, carea iau nimicitu tota avereata cata au avutu, o simte asta prea bine, si da dreptate celor ce striga asia; cu tóte trebuie se marturisesc, ca pana atunci pene candu nu se vor lipi preotii cu totulu de scientia si invetiatura si nu voru scutura slendrianul celu vechiu, si nu se voru cultiva nare sperantia de imbunatatiirea sórtei loru. Pentruca nu pré vine in damana statului a salariza pe o multiime de individue preotiesc, dintre carii multi, forte multi pucinu se osehescu cu cultura de plebe. Dotarea sau salarisarea clerului atirna multu si dela regulaarea parochiilor si reducerea preotiloru la unu numeru mai micu.

Daca paupertatea clerului, impedeaca compara rea operelor si cartiloru scientifice, se potu face insociri de leptura, precum se facu si la alte natiuni mai avute decatuit noi, preotii si intelligentii unui cercu, protopopiatu se conferesca la olalta banii, si sa is compare carti si Gazete corespondintore scopolui si chemarii suale, care se se concrede celui mai de frunte spre purtarea de grija. Sau se invioesc barbatii unui tiinutu si asia, ca unulu cumpara o carte, altulu alta de osebiti autori, si diferte sciintie, si is imprumuta cartile spre legere. De doritu ar si inse, candu aru avea besericile veniturile suale propriu, din care o parte sese pote rumpe pentru cumpararea cartiloru necesarie, care se nu fie numai pentru servitiulu Ddieseescu, ci si pentru luminarea preotiloru. Biblia, canónele, istoria besericésca si tóte cartile cuprindintore de sciintiele teologice aru fi celea din taie, care se nu lipsesc nici la o beserica, sau la fiacare parochia sa se asle o biblioteca de carti pentru leptura preotiloru, proprietatea besericiei in inventariulu besericiei insemnata, pentru care respectivii parochi se dee garantia. Iuse durére ca in multe parochii, nici biblia nu se asla ne cum alte carti. Asta naru si asia greu de a se realisa, dacaaru si numai in demnu. Romanii suntu liberali spre eserica, si

bucurosau de numele domnului si duresc la beserica cu sa fie pomeniti. Vestimentele si alte apparamente besericesti de comunu in celea mai multe beserici sunt daruiri dela privati. Daca cate unu bunu Christianu sacrificia cate 30—40 f. m. c. pentru vestimente frumose pe sama besericiei, aru si lucru cu multu mai intieleptu, ca sa se cumpere vestimente si mai estine, inse sa se aquiredia si carti folositore, decat a pune numai odasii stralucite pe unu preotu idiotu, si se lipsesca cartiile folositore din beserica. Mai pe urma impunerea de catra In. gubernu a essamenului concursualu trage dupa sine — asia sperez eu — si regularea clerului si dotarea lui. Ordinarietele eppesci, daca in adinsu dorescu propasirea si luminarea clerului si fericirea natiunei romane, se voru ocupa si cu regularea parochiilor si reducerea preotilor la numeru mai micu, formandu mai multe comune o parochia, ca atunci ori statul ori comunele mai lesne voru dota pe parochu, decat siefcara satuti pe preotul lui. Asteptam dora ca tota gubernul se le faca? sene impinga de spate catra binele nostru si noi se nu ne apucamu de lucru? Gubernul descul face candu ne deschide calea, usuriadria si protege intreprinderile folositore si ducatore la fericire, se nu totu asteptam ca se ne baga si cu lingur'a in gura.

Din aceste pucine aici adus'a, se ar putea videa ca essamenul de multe ori numit pentru preotii romani nu ar fi asia de stricaciu pe cum sar videa altora, ci apromite numai rezultate bune. Tempul sosesc, ea salu salutemu!! G. M.

L I T E R A R I U.

Ni se imple anima de bucuria, candu vedemusindu la lumina cate o carte folositoria in limb'a romana, prin carea, nunumai se inavutiesce mica nostra literatura, ci si desfetenza pe cititori de un'a parte, era de alt'a le lumineaza mintea, si nobilitezaza anima cu doctrina cea salutare, ce cuprinde intensa. Astfelui e:

Coliba lui mosiu Toma, seu: *Vielia Negrilor in staturile sclavice din Nordamerica* de H. Beecher Stowe. — Cu 50 de iconi. — Editiunea a III. cu observari immultita. — Opulu completu consta din 12 brosiure.

Nunumai press'a Americei, Angliei si a Francei; ci si press'a Germaniei s'a dechiaratu cu totulu in favorea acestui opu. Intre celealte dice „Allg. Zeitung“ din Augsburg: „Noi demultu n'am ceditu vreo carte, carea asia afundu sa ne petrunda, si sa ne atraga a o ceti fara intrerumpere pene la fine: ca coliba mosiului Toma de Mrs. Stowe.

Noi uitam uriosulu Janke-Anglicu: noi nu osservam neregularitatea limbei preste adenculu adeveru alu naturei, care intr'acesta carte dela inceputu, pene la finitu se cuprinde. Partid'a restauratoria de sclavia in staturile unite potrivite autricei cununa cetatianesca sei voteze; pentru o mai potinte conferatrice ca Mrs. H. B. Stowe, si ea romanul ei, nu potu densi se capete. Acestu romanu merita o latire forte mare intre poporu, ca unulu care asia rapede in doue parti ale lumiei in Europa, ca si in patria sa, a ajunsu; caci e luat din viet'a comune, si petrunde era si afundu in viația. — Noi deve in urma se marturisim: cumca in tota literatura romana moderna a Germaniei, Angliei si Franciei n'am sciutu asta, si presentam altulu, innaintea acestui surprindatoriu romanu.

Acestu romanu s'a tradusu si pe romania in Moldavia, si traducerea a si essitu de subt teascu. Pretiulu ei cu iconi stampate cu stampe dela Parisu: e 3 f. 6 cr. m. c. — Noi gratulandu D. traducatoriu al acestui famosu romanu, neam bucura deca ni l'ar subministra catu mai curundu celor ce voimu al avé, seu near areta calea cea mai facile prin carea ni lam potrivit castigá.

(La aceste mai adaugem pentru incunoscitiarea DDloru prenumeranti la opulu acesta, ce sa tradusu prin Domnulu Teodoru Codrescu in Iassii Moldaviei, cumca DDSale au d'e a astepta espeduirea esemplareloru prenumerate, deadreptu din Iassii dela numitulu Domnu, fiindu puse la cale din partea redactiunei tota cele de lipsa spre a se primi numitulu opu; despre care sosindu esemplare de vendiare si la libreri'a d'aci nu vomu lipsi a avisa pe onoratulu publicu la timpulu seu.)

Unu amatoriu de literatur'a natiunala.

С О Р И Н.

(Леңдъ түпнепеаскъ.)

(Брмаре.)

Старалда.

Сорин ө зі шо поапте ны реджитрасе-а кась;
 Ел рътъчea 'тирецврлъ кастелвлъ пытъ.
 Аколо житрістъре ел ініма жшл ласъ,
 Аколо кіатъ тоартеа de віандъ овосіт.
 Дар оареле се сквръ ... Ел тревве-а пърчеде.
 Плекъ дар спре лъкашвї, тріст, жпсъ ліпштіт.
 Брутеазъ ляпгзл апей жп каре се преведе
 Шікънд ал ляпві плине імацин' абріт.
 Маі пічі одатъ сеаръ ны юа пърят маі двлче,
 Ниіч ляпъ маі воюасъ, пічі стеле маі словой;
 Ниіч двлчеа філоміцъ 'найт съ се квлче,
 Ны а ціпст кончертге маі тінере, маі вій!
 Тъкста ліпъ сеаръ, пъшінд маєствоасъ,
 Ші аервл кв аріпа ү ічі-коло деспікжнд,
 Скема шій вълтгледе жп ариа сероасъ,
 Че дыпъ дыпса тоате венеаіз шпор сължнд.
 Жп треактвл лор двлче, ачесте вълтішоаре
 Се легънай п'аріпе жп спацілъ яндос,
 Саў се ціквакъ кв а сереі косіде пълтігоаре,
 Орі аднай пе вълтврі ал фlorілор тірос.
 Йар зпеле din еле, фінд маі indickрете,
 Мерцеа ка съ српріозъ жп бтвръ доі ізвіді;
 Шіквакъ кв ръсфъдаре жп ляпцеле лор плете
 Ржжнд de певніа ачестор феріції.
 Пъръвл ліп ші двлче твцінд жп калеа ү лать,
 Блес а ляй твршвръ кв ал пасерей съспін,
 Кв фрещтвл de фропзе, жп вълтврі легънай ...
 Ачесте жтвътаръ пе жпеле Сорин.

Ел кавтъ жп апа жп каре ляна віе
 Ші стелеле de аэр апаре лятінжнд;
 Ачест тавлоі есалъ преа двлчеаі певніе,
 Жп фертекъ, ү жпкъптъ, жпалцъ ал съж гжнд.
 „— Аічә апа есте търеацъ ші квратъ,
 Ка пльпсая de фечіоаре че квръ п'ал еі пепт;
 De певвере de стеле-ї е фаца сътъпать:
 Шаічі двлчі пъсъреле пріп къптиче се черт.
 Ах! зпде пот съ афлъ о сеаръ маі фрстоасъ?
 Ші а'мі denzne anil, тортъпт маі різътор?
 Аічі дар съ се кврте жані те а'мі віфороасъ!.
 Bezi! стелеле de аэр тъ кавтъ кв dop,
 Ші апа твршврлъпдъ жп кале ү се опреште;
 Жп зіче: віно! віно! de твлт ей te дoreск;
 Bezi, кът сът de квратъ жп ляна че лячеште,
 Аша сът крединдоасъ кв чеі че тъ Івеск!
 Ръшъпді съптоасе, воі зіле тіпероле,

Дар плине de 'нтрістаре, ші тв, о черізл тей!
 Немврігоаре карте кв літере азреле,
 Жп каре жпвъцацій четеск пе Dымнезеў!
 Ші тв, ші тв, ляпідъ, лятіпъ арцінтоасъ,
 Че тъ'пекай адеце кв далбе съртгъръ;
 Ші воі, о фlorічеле кв тінере тіроасе,
 Ші воі, о філотіце, кв тъндре, двлчі къптиръ!
 Ax! дакъ а теа віацъ фж сквртъ, о врсітъ!
 Ші а треввіт а трече фър де а фі ізвіт,
 Де че ны фжсе оаре жпкалтеа стрълчітъ
 Ка стеоа каре каде; дар дакъ а лячіт?
 Афладж'мі, о! афладж'мі пеказвріле теле,
 Воі тартврі ачелор че жп аскъпс съспін!
 Ерат ей тъпър жпкъ, о лятіноасе стеле!
 Дар ны пльпг тіпереда че с'а кврмат жп кіп:
 Ны пльпг пічі тъпдре път, лятіпъ трекътоаре,
 Че фертекъ ш'орвеште пе чеі че о аж прівіт;
 Жпі наре ръв d'вп лякір: жп віада'мі цетътоаре
 Ші сквртъ, піміні жпкъ, піміні ны т'а ізвіт!
 Ей почів тры, дар віада'мі е житрістатъ фоарте,
 Се зіче къ сът оамені че віт че аж ізвіт;
 Ей почів тры, дар коло пътргпс'a крвда тоарте,
 Ші ей воіз фі жп ляте вп арвр тріст пърліт,
 А кърл въкъчівне ва фі періквлоасъ,
 Ва житріста дывтрава de тіпері копечей...
 О ляте, крвдъ ляте! рътъ дар съптоасе!
 Ка вара, кв фlorі далбе, тъ двлк кв апіл тей!"

Аша Сорин гъдеште. Тот наре къ се пльпце:
 Се стъпце ляна 'н аер ші стелеле се жок;
 Къптиа се префаче жп очеан de съпце;
 Ші фlorіле 'н шопърле, ші аервл жп фок.
 Шерпі се ръдік пе коаде ші літвеле аратъ;
 Ей фжг ка съ се скапе ші 'н сінв' се стрекор,
 Ші інімац се сімтре de ей жпфіоратъ;
 Еар ввіліде діпжнде се лас пе ел din сбор.
 Норі пегрі се ръдікъ, ші фок ші апъ варсь,
 Кът ны жпкапе локвл аіче пе пътъпт;
 Пътъптвл се деспікъ жп ініма ляй ареъ,
 Ші тордії жшл скот капл ші стрігъ din тортъпт;
 Еар ржвл квръ двлче кв зпделе-ї спътвоасе,
 Ка въреста тіпередеі че трече жп къптиръ;
 Жп сінв' ляй с'ааде съспін амороасе
 Ш'артоноасе шоптэ de калде съртъръ.
 Din сінв' апей есь о хоръ градіоасъ
 De тіпере фечіоаре, фртвоасе, різъторъ;
 А кърор коатъ каде пе сінв' лор зпдоасъ,
 А кърор гърі есалъ парфытъ чел de фlorі.
 Сорин үрмат de хіаръ, de фок ші de въпасе,
 Ера съ се арнче жп лаца ръкорос...
 Съв форма Фіорідеі, фртвоасъ ші вълае,

Еші din апъ тоартеа: „Bin’, тъндрвя төй фртмос! „Bin’, він’, де джкългеште чол сін стрыін ші рече
Ші тъна-ші джигеңдатъ ла сінг-ті кълдрос!
Ші ввза та үскатъ пе каре сетеа трече,
Пе ввза шеа че apde қа соареле фокос.“

Аша пердят дж поантеа джкіпвіреі реле,
Копівл жовъеште . . . военште а с'арўпка
Дж апа стрылачітъ de япъ ші de стеле;
О рідере амаръ трекъ пе фада са.
Дж пас, ші ’н сінгл апей ар фі афлат скънpare,
Кънд, о савъ твърь грекънд, ка вп саспін,
К’ вп верс плъпънд ші двлче, дар пнін de третіздре
Дж стрігъ ші дж зіче de доз опі: Copin!

О жпъ копіліць дж кіатъ пе ал сеі пнште.
— Те каст, zice ачеаста, de кънд а атврдіт,
Пріп тжрг ші пе а касъ . . . ам аззіт din язма
Къ те а зъріт пе аіче . . . ші фвга ам веніт,
Съ’ді спзп а нв те двче de сéръ пе а касъ . . .
Тв нв штій че се трече аколо ла налат;
Пе de о парте пнштъ, петречері, дандэрі, масъ;
Еар пе de алтъ парте, тот паре тврврат!
Дж твърь се лакреагъ съкrie de тортінте.
Нопі вестыштаџі кв сінгте дж касъ стаі пнгір!
Осташі, пе ла ферестре, кв лаңделе лор фліпте
Пжндінд пріп джтврік, авіа шоптеск сfiїц! . . .
Ешіам дела Domnida; вп чоходар джі zice
Къ о съ квргъ съпде ші лакріме de фок;
Къ ’н картеа крз’д а торділ сунт твдте пнште скрісе
Ачелор че de Domnida zік ръб саі джш ват жок.
Ех т’ам темпіt de tine, че зічі adece оаре
Къ Domnida ші воері деспоае Деара лор,
Че аі съ те аместечі джтвр’астеа, драгъ соаре,
De че нв ешті кв тирте, с’асквді пе а та сор?“
Старалда орфеліт, de о паръ фртмседе,
De тікъ о жась, Domnida лъпгъ ea;
Ачи і се формасе а віедей тінереде,
Ачи, дж паче двлче тълдредеа-д. джфлореа
Ера datoаре віада атіквді еі жпне.
De-атапчі ea жі ізвеште кв кълдрос амор;
Ел нв штіе пнмікъ; пнмікъ нв дж спзпе
Къ дордя че-і аратъ нв-і алт де кыт de-o сор.
Еа есте о фртмседе de ачеле че ръпеште
Opі каре ожі о веде . . . вд кіп фертекъторіз;
О таліе спзпіре че вънтуа дидоеште,
Дж пнр вогат ші ретр, д’еңеа стрылачіторіз;
О фадъ че діні соаре пічі вжп нв съртасъ;
О фртмте рътспіцоаръ; ожі пегрі, шарі, арзоці,
Джвріді de пнште дене ствфоасе de тътасъ;
Озражі, de ші нв ртмені, дар франці ші воюші;
Міквде ввзішоаре кв пнрпврь ’ндоите,

Ші алві ка челе фулгврі къзгте пе карпат,
Ші тічі ка пшите воаве de роль ръсініт:
Дж сін ка гючелвл чел алв пе съртат
De аршіделе вереі, ші каре жвна фать
Темпінд-се ка вънтуа че ’н плете дж жкка,
Кв съртърь че-і фэръ, съ нв-і леа totd’одатъ
Секретъл че асквнде, кв гріжъ копереа.
Пврта о рокіе алвъ квсътъ кв тътасъ;
Пе кап-і о тъфрамъ кв десе флорі de арціпт
К’деа кв а са косіцъ че ’н доз джнодасъ,
Ка дозъ аріпі nince че корвз ’нтиnde ’н вжп.
Ла гът пврта ’nodатъ о салъ авроасъ;
О леасъ de тътасъ джтревлеть ’н фір,
Кв дозъ пафте de авр пе таліа-т мъдіоасъ,
Се преведеа ё пріп вълв-і чел алв ші рак да фір.

Copin л’а еі ведере рътасе дж ръчеамъ.
„**Дж** твдцьтеск, Старалдо, жі zice джисъ ел.
Дар віада міа нв фаче ачеастъ остеалъ
Че тв ді аі da кв джнса, о тъндрвя джнрерл!
Ех пот тврі ші пнміе съ нв се джтристезе:
Ші ліпса міа пе пнміе съ фак’ а джтрева!
Ех пот тврі ші пнміе съ нв тъ черчетезе:
Ші пічі вп елп съ вать, сеаі лакрімі а върса.
Къчі фэръ de о ізвіре de о самъ джтре тоате,
Віада-і о новоаръ, о джнцер ръпіторіз!
Ізвеск кв джфокаре, кв певгніе поате.
Дар оаменіл пріп връ респннд л’ал төй аморъ.“
— Тв зічі кв пнміе джкъ нв те ізвеште, соаре?
Къ пептрэ ачеаста траівл ді е дэрерос ші грэз?
Дар тв, тв джнсді, спзпе, пе чіпе ізвешті оаре,
Ка съ те плъпіл de алді, о Copinелвл төй?“

Аша ворві Старалда в’п аер de твстрапе:
О віе ртminealъ квпрінсе фада са.

— Старалдо, жі ръсініссе Copin кв джфокаре
Лъсънд din a лъл цеапъ о лакрімъ а піка,
Въгзт’ай тв дж вісврі о двлче фртмседе
Че пнв веі пічі одатъ аевеа пе пнштпт;
Arzind de фртмезіме, двлчеацъ тінереде,
Дж джнцер вмънд ші двлче, ворвннд джтвр’п-кввнпт?
Ші поді tot de одатъ съ’ді фач’ джкіпвіре
Кът поате ка съ сімдз вп сафлет джфрьціт?
Дж сафлет че ’нсетеазъ de двлче ферініре,
Дж сафлет че ізвеште ші нв есте ізвіт?
Еі віре! астфел есте ачеастъ фртмседе
Пе каре о ізвеште, аст-сафлет тврврат.
Дар ва! ачеастъ двлче, стрыіл тінереде
Е рече ла ізвіре че ea ті-а джсфлат!
Тв о квпощі, Старалдо . . . de соаре се търіт
Ла кврте жнде-а тирие воай съ нв опрещт!“

— Фюоріда! zice фата! кв inima рпльт.

Тэрпжнд а ей кътаре спре болціле черешті.
— Фиоріца, жі ръспнде Copin че тъпа ї стржіце.
Ах! пльпщетъ, копіль, къчі свит пеферічіт!
Ах! пльпщетъ, Старалдо, кв лакріме de сжпце;
Ші варсь тъпгъїере жп свфлет'мі сдровіт!
Де кънд ізвеск, Старалдо, везі соареле е рече,
Ші стелеле жп аер с'аў стіс ші аў періт,
Жп dapn се фаче zioa ші поапте, тімпнл трече;
Nimik нв тъ дештеантъ din вісн-ті ферічіт...
N'asd, нв въд nіmіka de кът а ей фъптвръ,
А кърі фртвседъ тъ 'тватъ de амор,
Ші ворвеле-ї тіроасе че кад din а ей гвръ¹
Ка florile de аэр din тжндрял помішор.
К'о воръ еа ар фаче съ квре ал тей сжпце;
Не вп zімвет ал ей птмаї аші da ей віаца тіа;
Ка славъ florічікъ ea свв пічор т'ар фжпце;
Бчігъторів, копіль, т'ар фаче дақ' ар вреа!
Кънд оківл тей о веде arzjnd de фръцесіме,
Din крещет п'юп 'п талпе тъ прінде вп фіор
Че т' apde ші тъ 'пгіацъ, т'анась кв крзіме,
Ші гвра mi се 'нкіде, ші капв-ті паре 'п пор;
Атвчча ал тей свфлет, кв свфлет-ї deodать
Лъсннд а лај дуерьпъ не дуерьпъ штъптеек,
Аші вреа ка дозе разе съ се квфнде 'ndatъ,
Ші съ 'авжнте дялче жп леагъпнл череск!"

Старалда 'пакъдоры, ші варсь лъкріміоаре,
Ал кърор кврс феріче аліп' пъсля съз,
Еа а сімдіт жп сінв, ші пептрэ пріма-оаръ,
О крздъ целосіе че ї фаче вп таре ръв.
— La кврте есте ппвтъ; йар тéть-ші есте фбрте
Къ свв ачеле danvрі, пльчері сървъторешті,
Ші къптече воюоасе, с'аккнде крда тóрте;
Тв поші скъпна тіреаса пе каре о ювешті.
Іea dap іпел-аchesta кв пажвръ domneаскъ,
Че спре а та скъпаре кіар doamna mi 'л а dat!
Кв еа орі чіне поате орі че съ зпелгеаскъ;
Тот лај і се свпвне, тот лај жі е плекат."

Nsnta.

Mіl de фъклій лајпіев жп сала спаціоасе.
Dap нв лајчіа пітікъ тай тжндря тай воюо,
Ка окіл челор dame че 'п хора сгомотоасе
La свпетвл віоаре с'авжнть градіос.
Dap ка съ deckriй dangvla, вай! твса тіа нв аре
Nічі граціа червтъ, пічі ввкзіа лор!
Жп dap о жіем ла хоръ! ea сты жп леапішмаре,
Ші гънд-ї жп дешпарте с'авжнть дап' дор;
Къчі de вп тімп жпкоаче ea есте гъндіоаре,
Ші сгомотв-ї decspлаче; рапі лакрврі о ръпеск;
Маркіза скъпътатъ, аші-ї свпърътоаре;
Ламіна, фтмзя, dangvla, жпdatъ о остепенск!

Лъснм dap tіnepіmea с'адвne ввквроясъ
Не сінв деңтірдѣръ пълпжнделе ей флорі!
Bezi? твса тъ жпвітъ атът de граціоасъ
Ка съ салвт тіреаса кв перій гълвіорі.
Фиоріца, квпнвать, трекв-ї аічі жп саль,
Кв тоатъ адъпареа че актм o admіra:
Фртвоаса-ї двлче фацъ ера пвцін кам наль;
Dap утвра жптрістъріе вп фермек пох жі да.
Не капв-ї de о парте, сарікв-ї de велвръ,
Poat de петрэ скъпне, лъса пе сінв ей
Съ кадь 'п ресфуцаре о фтндъ лат' аэръ,
Че атърпннд сървтъ рътвнzi-ї втере.
Косіца-ї жпплетітъ кв търгърітъреле,
Се деңпіка жп дох' къзънд пе спете-ї стржіс,
Ка дох' гірлнндіде de флорі de тікшпеле,
Ка дох' шерпі лвпнл de аэр, стропіді de ал сереі плжнс.
Жп сінв ей, а кърві алвеце ръпітоаре
Се преведеа пріп вълві de raz че'л коперае
Ка тарврвя жп фтндъл de апе літпіц'оаре,
Ка кріпзя пріптре роъ, жпш жпфіпссеа ea
К'о граціе ескісъ, ввкет de флорічеле
Че есалай жп преажтъ-ї вп ръпітор парфнм,
Ші нв штіеа орі окіл, плоате віореле,
Сеаў гвра-ї ръсврікъ, пъштеаў двлчеле фтм?
Не връві ей de аэр, астржнсь кв 'нгріжіре,
Се тлъдіа ка флоареа пе ръпіріка са;
Ші сеңпна, копіла, к'о двлче 'нкіпвіре
Че 'п віселе жвпні віе а пе фермека.

Е ферічіт zioa кънд жвпеле верціпе
Жпчеп ка съ ювіаскъ de фац' атапдій лор!
Къчі din ачea zi птмаї пот еле съ еспріме
Кът inima лор фтвсе 'пекатъ de амор.
Dap асть ферічіре нв 'тватъ пе Фиоріца.
О пресітціре атарь о твръвръ тереў.
Аколо, жп тъчере, свспіп' копілідз,
Ші лъкрътжннд се вйтъ ла содіоржъл сей.
Фетеіле целоасе de a фетеі фртвседе,
Гысек к'ачеле лакрімі апвпдъ вп тістер:
Къ твржеле жптрістъріе пълісіе алс ей феде,
Къ фата п'ар фі токташ ві жпдераш din чер.
Dap пінтре твдате зпа, ші жвпн'ші фртвоасе,
Содіа зпа Стroe че ера вів вел Сната:
Вар реа; пе сріберів; звларъ, ванітоасе;
Крежжнду-се пъсквтъ de пеатрэ фоартэ тірп;
Натвра жпсб-ї dace o фортъ фоартэ рапъ
Віаметрія онтв кв карантгерта ей;
Жп фац-ї фръцезімеа de сері de прітъваръ,
Жп окіл сеі двлчеаца de окіл de колятбе!

Ачеаста ea кіп двлче ші воръ префннть.
— Жп zioa пандеі тале, жп зіс фетеі ea;

Е ѿ по пот **жпцълеце съ фї тв аѣтѣтъ;**
Жп лок съ фї воюасъ, тв пльпї копіла тea!
Бърватъ, копілдъ, е сеара че зѣршите
Ш'асканде de окї лятеи не чеи че пої ѹвіт
Кънд фаца пептрв ініт се 'пгътпль де рошеште
Еа спнне Фіоріцо; че с'а Фъккет Сорін?"
(Ва брта.)

Квжтареа **Дпълдіе Сале** **БАРБД DIMITRIE ШТИРБЕІ,**

Домпвлі **Дереі ротъпештъ, діпвтъ жп 29. Ієпї 1853** къ окасіпна **жптпрцірі** претілоръ ла коле-
дівлъ **націоналъ**, ка респнпсъ ла квжптвлъ діпвтъ
din партеа ефоріе de D. діректоръ K. Bosianu:

Домпілоръ! преквтъ зічені, zioa de астъзі е-
сте о адевъратъ зі de фашілі.

Ла тóте солемпітъділе асістътъ къ ачеа лваре
амінте ші імпортандъ че штіці къ дъшъ человоръ
таі тічі **Днделетпірі**; еар аічі Ne сімдітъ пъ-
тврпсъ de впѣ осевітъ сімтіментъ de ввквріе ші
пъдежде.

Сокотімъ къ інстрвкціа пъвлікъ есте пвсъ пе-
кале впнъ: din зі жп зі са **жпнінтеазъ** ші добж-
деште о поѣ десволтаре жп осевітеле сале ра-
твръ, ші de нв преквтъ амѣ dopi, dap аветъ тър-
тврісіреа квдѣтвлъ къ пімік нв с'а пегліжітъ din
чеа че петінда Ne а ергатъ, атътъ жп партеа
інстрвкції, пріп десволтаре **жпвъдътврілоръ**, кътъ
ші жп партеа edвкадіе, пріп **жптвлдіреа** інтер-
нателоръ ші адъоциреа впні **Днсептпторъ** петъръ
de стіпендиі.

Жп сфжршітъ фіекаре есте **жпкредінцатъ** ас-
тьзі, пъдъждвітъ, къ жптінде реа ші **жптетеіреа**
edвкадії тінерімѣ, ші прегътіреа вітогрвлъ еї, есте
пеконтенітъ обіектвлъ челії таі стървітоаре **жпгрі-**
жірі а гввервлъ.

Адініреа Ноастръ тоатъ есте a da тінерімѣ
тіжлоаче de **жпвъдътврі**, фърь de a ce **жпстреіна**;
къчі, еаръші о репетътъ жп тоатъ а Ноастръ кон-
вікдіе, есте рътъчіреа чеа din зртъ de a'ш арвіка
чіпева копілвлъ жп стреіпѣтате (!!), жп чеа таі
кредъ вжрстъ, фърь пічі о прегътіре, ші фърь
пічі o дірекціе.

Спре ачесгѣ сфжршітъ, осевітъ de класеле ко-
ледіале, зnde се бртеазъ тоате **жпвъдътврі** гра-

матікале ші штіпціфіче, преквтъ се червъ ші **жп**
алте пърдї, ка прегътіоаре пептрв спедіалітъдъ,
осевітъ de **жпвсріле леділоръ**, осевітъ de **Днсеп-**
пътоаре ратвръ але іпціперіе чівіле, пріп каре се
дескідѣ каріере тінерімѣ; Ної амѣ **жпгріжітъ** а о-
діхні ші пе ачеи пъріпдї, каре doresкѣ съ dea о
таі таре десволтаре ла **жпвъдътвра** копілоръ **жп**
літві стреіне, ші амѣ організатъ інстітутвлъ че се
діріжеазъ de D. Monti, пе поѣ тетеірі, дін каре
нв свптетъ ла **жпдоіаіль** къ се ва добънді тотъ
ресвлтатвлъ че аветъ френтвлъ а аштепта; шті-
іпделе ті карактервлъ Домпвлі Monti свптъ **жп**
дествле кезъшвірі деспре ачеаста.

Домпвле Логофѣтъ алѣ інстрвкціе пъвліче,
Домпілоръ ефорі, Домпвле діректоръ алѣ шкоале-
лоръ, пріїтідї фіекаре, къ прілежжалъ ачестії со-
лемпітъдї, търтврісіреа человоръ таі сінчере твл-
дітврі, пептрв желвлъ че ппредї ла **Днденплініреа**
сарчіпї че въ есте **жпкредінцатъ**.

Домпілоръ, свптъ тісії атътъ de delікате, а-
тътъ de жпалте, жп кътъ орі че ръсплатъ е тікъ
не лънгъ ачеа че ісвораште din твлдітвріеа кон-
штіпціе; зna din ачестеа есте ші **місіа** Двбстръ.

Домпілоръ професорі, къпоаштедї астъзі фърь
жпдоіаіль сілінда ші адінтареа гввервлъ сире-
десволтареа ші **жптетеіреа** інстрвкціе пъвліче.

Mісіа Двбстреавоастръ, о репетътъ, есте о ад-
девъратъ сачердотъ. **Днденплініц'** о демпітате
ші къ о реліcioасъ пътврнде. Свптедї **жпкредінціе**
астъзі, къ осжрдіїле ші kondіта фіекрвіа
свптъ предзвіте, ші къ din парте Ne кътътъ орі
че прілеж de a въ da довеzi.

Тінері конї! **жпкредінції** школарі, вор фі о зі
лазреації соудетъдї. Філі змерідї, септіментвлъ
релеціосъ, септіментвлъ даторілоръ ші алѣ чіпстей,
респектвлъ кътре вътражні ші повъцівіорі вострі,
съ фіе жп тóтъ времеа пе деспірцітъ de вої. Стъ-
ріці къ лваре амінте ла **жпвъдътврі**; нв пірдеї
zi. Minstеле свптъ сквтие ші репеzi.

De адї къпоаштіе къ кътъ пльчере въ прівескѣ
ші къ кътъ пъдежде въ **жпкожжрь** inima Nостръ!
Преквтъ астъзі въ півѣ квпна пе капѣ ка шко-
ларі, аша свптедї сігврі а тъ гвсі жп вітоареле
воастре каріере, гата а въ **жпкража** ші a da фіе-
кървіа претівлъ віртвції ші осжрдії сале. Деспре
ачеаста авецї, конї Mel, de актѣ кезъшвіре, къ
жпчеперееа тъсврілоръ лваете деспре каітъдїле челов
че алѣ а съ пріїті ші а жпніта жп слажье пъвліче.

Редакторъ респнпзъторів
ІАКОБ Б МОРЪШАНЬ.

Edіціонеа ші тіпарівля лвї
ІОАНЕ ГЪТТ.